

Vai Rojas bērni runās angļiski?

Šo problēmu gribu iztirzāt vietējā presē, lai darītu Rojas vecākiem zināmu patiesību par viņu bērnu vēlmi apgūt angļu valodu. Diez vai ir vērts runāt par angļu valodas nozīmīgumu šodien, Latvijas rietumvirziena ekonomiskā un politiskā attīstībā, un par Latvijas jaunatnes darbību nākotnē šajās sfērās.

Nesen noslēdzās angļu valodas olimpiāde 8. un 11. klasēm. Iepriekšējos gados par tās norisi tika izziņots iepriekš, tika dotas dažādas tēmas, piemēram, pastāstīt par sevi, skolu, vaļasprieku utt. Skolotājs gatavoja savus audzēkņus laikus, tad visi brauca uz Talsiem. Šoreiz arī mūsējie gaidīja, kas nu būs, ko prasīs, kad devāties uz rajona centru. Skolas godu 8. klašu grupā devās aizstāvēt Eva Volanska, Džeina Kārklīņa, Ilze Ķauķe, Danija Stepule un Baiba Juruša. Par nelaimi, bija saslīmījis spēcīgais angļu valodas prātējs Edgars Mihailovs. Vienpadsmito klašu grupā skolas godu aizstāvēja Anatolijs Vorobečs, Gatis Rozenfelds. Palīgā vienpadsmitajiem līdzī brauca arī mūsu desmitie — Edijs Ločmels un Andrejs Mēters. Slimība no ierindas bija izsītuši mūsu universālo Uldi Sproģi, kurš skolas godu vienmēr aizstāvēja jebkurā priekšmetā un bez uzvaras nekad nav mājās pārbraucis.

8. klašu grupai tika iedots teksts vienas lapaspuses apmērā. Apmēram 10 minūšu laikā to vajadzēja izlasīt, censties saprast, pēc tam atbildēt rakstveidā uz izpratnes pārbaudes jautājumiem, kā arī dot savu vērtējumu tam notikumam, par kuru ir runa. 11. klašu grupu gaidīja magnetofona ieraksts. Trīs dažādi sižeti tika atkārtoti 3 reizes. Tos nevarēja iepriekš zināt. Vienā no tiem tika stāstīts par kādas personas gājieni pa pilsētas ielām, pēc tam pēc

atmiņas vajadzēja parādīt virzienu un ielas, kurās darbība bija notikusi. Uz otru notikumu vajadzēja atbildēt ar izpratnes pārbaudi, bet par pēdējo uzrakstīt savu pierādījumu un apstiprinājumu attēlotajam faktam, kā tam vajadzētu īstenībā būt un kāpēc. Tas viss bija jādara bez vārdnīcu lietošanas.

11. klašu grupā mūsu desmitklasnieks Edijs ieguva rajonā 3. vietu, bet 8. klašu grupā Džeina bija ceturtā. Ilze ar Evu abas piektās, Baiba bija sestā.

Skolā astotās klasēs strādājam pēc Anglijā izdotajām grāmatām, kuru teksti papildus dod plašu vārdu krājumu. Grāmatas tiek izdalītas stundā, tekstus iztirzā un pieraksta kladēs. Skolēniem grāmatas ir jāgādā sev pašiem, lai kvalificēti mājās varētu strādāt. Rīgas grāmatnīcās plaukti lūst no šīm grāmatām ar nosaukumu «Connect».

Kā tad mēs strādājam 8. klasēs? Bez minētajiem olimpiādes dalībniekiem vēl ir tie entuziasti, kurus mēs skolotāju valodā saucam par olimpiādes kandidātiem — Aiga Goldmane, Jana Zandere, Raitis Mitenbergs, Eva Puzānova, Anete Šeina, Inga Reinholde, Liene Štalte, Raimonds Lēnerts un vēl citi. Bet pārējie? Pārējiem 8. klasēs angļu valoda ir tikpat vienaldzīga kā pērnais sniegs. Pusi 8. klasē tūlīt sāk niekoties un sarunāties, pārspriežot «svarīgus» notikumus, tad tūlīt ķeras pie ķēmu zīmēšanas, lai varētu atslēgties no tā visa, kas saistās ar valodas apgūšanu. Skolotāji pedagogiskās padomes sēdēs lauza galvu, ko darīt, jo liecībā uz Ziemassvētkiem daudziem bija septiņi un astoņvietīgās vieninieku un divnieku ekipāžas. Un tā zēni bezrūpīgi pavada dienas, ar nepacietību gaidīdami savu 15. dzimšanas dienu, kad

brīvi kā putns gaisā varēs doties uz vakarskolu ar cigareti zobos, iepūšot dūmus acis savam bijušajam skolotājam un, uzrādīdams labas sekmes, saņemot godam skolas beigšanas atestātu bez pūlēm. Un galvenais — būs brīvs no tās «anglenes», jo vakarskolā šāda priekšmeta nav.

Šādā atmosfērā strādājot, nav iespējams iemācīt valodu tiem, kuri to vēlas, jo tiek patērēts laiks, lai piespiestu kaut cik elementāri strādāt tos, kas to nevēlas darīt.

9. klasēs bērni ir klusi, sirsniņi, smaidīgi. Viņi nav pārāk satraukti par eksāmeņiem, jo maija beigās vēl ir tālu. Angļu valodas stundās valda miers, satiecība starp audzēkņiem un skolotāju. Bērni patlaban mācās par Ameriku un Kanādu, apgūst pilnībā visu angļu valodas gramatikas vielu. Taču vienā no 9. klases 17 skolēniem mācās tikai divi — Dina Štāle un Ilze Mūrniece. Bet otrā klasē gandrīz no tikpat liela skaita — tikai viena Inese Freija. Pārējiem pret šo priekšmetu ir ārkārtīga vienaldzība. Mūsu sarunās izsaku izbrīnu. «Jā,» saku, «esmu mācījies dažādas svešvalodas, bet šādu metodi gan nezinu — apgūt valodu bez mācīšanās.»

Kad pēc pārtraukuma atgriezos pie 10. klases, biju pārsteigts par milzīgo kontrastu valodā. Puse klases analfabētiskā līmenī, otra puse gandrīz jau profesionāli un galvenais — tie visi ir zēni. Dailais dzimums, kas sastāda šo pirmo pusi, stundas uzskatīja par farsu, mājās nemācījās, bastoja no stundām... Kad skolotājs sāka ieviest elementāras prasības, pie skolas vadības devās daiļā dzimuma delegācija ar prasību — nomainīt skolotāju. Bet skolotājs, kā redzat, vēl strādā, lūgdams tikai vienu — stundā neplāpāt par disko apmeklēšanu, bet gan

* Dzejnieks Imants Ziedonis un skolotājs Laimons Brambats Rojā.
G. SPROĢA foto

nākt uz stundām, kaut cik ieskatīties mājās un starpbrīdī angļu valodas grāmatīnā, lai izkļūtu ārā no analfabētisma purva. Turpretī vienam no 10. klases zēniem es uzrakstīju rekomendāciju turpināt izglītību Anglijā.

Lieki būtu 10. klasē runāt par spiešanu mācīties. Mūsu grūtajā dzīvē skolotāji ikvienu audzēkni gaida turpināt mācības tepat vidusskolā, kur ir augsti profesionāli skolotāji, automācība, skaitļotāji, varena sporta zāle ar treneriem entuziasmiem. Bet vidusskolniekam ir jābūt tādam pat darba rūķim, kāds ir latviešu zemnieks, t. i., "a hard worker". No savas puses garantēju: ja divus gadus, t. i., 8. un 9. klasē cītīgi strādā, angļu valodu var apgūt labā līmenī un var tikt jau sagatavots dzīvei. Par to, ka skolnieks nezina,

par to mēs, skolotāji, nemaz neesam satraukti, bet gan par ārkārtīgo vieglprātību šodien spļaut virsū visam, tai skaitā angļu valodai, ko jaunais cilvēks jebkurā profesijā var uzskatīt jau par savu palīgprofesiju, par kuru valodas kurss ir jāmaksā milzīga nauda, patērējot vēl dārgo laiku. *WHY not study at once?*

Lai rastu atbildi uz šo jautājumu, gribu lūgt vecākus biežāk ierasties skolā, būt lielākā kontaktā ar klases audzinātāju. Mēs vieni bez jums neko nevaram izcīnīt, mēs nedrīkstam nevienam bērnu atstāt novārtā. Ar labestību, pārliecināšanu, kontroli ir jārada pārliecība darīt to, kas viņam vai viņai dzīvē būs visvairāk nepieciešams. Gaidīšu vecākus skolā uz tikšanos angļiskā noskaņā.

Laimons Brambats

Banga P(300) 1994. gada
26. februārī